

לידת יצחק וגירוש ישמעאל (בראשית כא:א-כא)

A Son Born, A Son Exiled (Gen. 21:1-21)

(א) וְה' פָּקַד אֶת-שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: (ב) וַתֵּהָרֵ וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזִקְנָיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֲתָן אֱלֹהִים: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת-שֵׁם-בְנוֹ הַנּוֹלָד-לוֹ אֲשֶׁר-יָלְדָה-לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: (ד) וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ בְּיָמֵי כְּאֲשֶׁר צִוָּה אֲתָן אֱלֹהִים: (ה) וְאַבְרָהָם בְּרִמְאֵת שָׁנָה בַּהוֹלֵד לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ: (ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה עֲשֵׂה לִּי אֱלֹהִים כָּל-הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק-לִּי: (ז) וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הִינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי-יִלְדָתִי בֶּן לְזִקְנָיו: (ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמַל אֶת-יִצְחָק: (ט) וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת-בֶּן-הַגֵּר הַמִּצְרַיִת אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק: (י) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֹּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת-בְּנָהּ כִּי לֹא יִירֶשׁ בְּן־הָאִמָּה הַזֹּאת עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק: (יא) וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדֶת בְּנוֹ: (יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם אֲלֵי-דַע בְּעֵינֶיךָ עַל-הַנְּעֹר וְעַל-אֲמֹתֶיךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֲלֵיךָ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בִי-יִצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע: (יג) וְגַם אֶת-בֶּן-הָאִמָּה לְגוֹי אֲשִׁימוּנוּ כִּי זֶרַעךָ הוּא: (יד) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקְחֵם-לָהֶם וְחֵמַת מֵיִם וַיִּתֵּן אֶל-הַגֵּר שָׁם עַל-שִׁכְמָהּ וְאֶת-הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְחָהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בַּמִּדְבָּר בְּאֶר שָׁבַע: (טו) וַיְכַלּוּ הַמַּיִם מִן-הַחֲמַת וַתִּשְׁלַךְ אֶת-הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים: (טז) וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְחֵק כְּמִטְחָוִי קִשְׁת כִּי אָמְרָה אֶל-אֲדָאָה בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת-קוֹלָהּ וַתִּבְכֶּה: (יז) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת-קוֹל הַנְּעֹר וַיִּקְרָא מִלֵּאךְ אֱלֹהִים אֶל-הַגֵּר מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מִה-לָּךְ הָגֵר אֶל-תִּירָאִי כִּי-שָׂמַע אֱלֹהִים אֶל-קוֹל הַנְּעֹר כַּאֲשֶׁר הוּא-שָׁם: (יח) קוּמִי שָׂאִי אֶת-הַנְּעֹר וְהַחֲזִיקִי אֶת-יָדָךְ בּוֹ כִּי-לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימוּנוּ: (יט) וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת-עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בְּאֶר מִיִם וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֵא אֶת-הַחֲמַת מֵיִם וַתִּשָּׂק אֶת-הַנְּעֹר: (כ) וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת-הַנְּעֹר וַיִּגְדַּל וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר וַיְהִי רֶבֶה קִשְׁת: (כא) וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר פָּאָרָן וַתִּקְחֵהּ לּוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

1 And the LORD remembered Sarah as He had said, and the LORD did unto Sarah as He had spoken. 2 And Sarah conceived, and bore Abraham a son in his old age, at the set time of which God had spoken to him. 3 And Abraham called the name of his son that was born unto him, whom Sarah bore to him, Isaac. 4 And Abraham circumcised his son Isaac when he was eight days old, as God had commanded him. 5 And Abraham was a hundred years old, when his son Isaac was born unto him. 6 And Sarah said: 'God hath made laughter for me; every one that heareth will laugh on account of me.' 7 And she said: 'Who would have said unto Abraham, that Sarah should give children suck? for I have borne him a son in his old age.' 8 And the child grew, and was weaned. And Abraham made a great feast on the day that Isaac was weaned. 9 And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian, whom she had borne unto Abraham, making sport. 10 Wherefore she said unto Abraham: 'Cast out this bondwoman and her son; for the son of this bondwoman shall not be heir with my son, even with Isaac.' 11 And the thing was very grievous in Abraham's sight on account of his son. 12 And God said unto Abraham: 'Let it not be grievous in thy sight because of the lad, and because of thy bondwoman; in all that Sarah saith unto thee, hearken unto her voice; for in Isaac shall seed be called to thee. 13 And also of the son of the bondwoman will I make a nation, because he is thy seed.' 14 And Abraham arose up early in the morning, and took bread and a bottle of water, and gave it unto Hagar, putting it on her shoulder, and the child, and sent her away; and she departed, and strayed in the wilderness of Beer-sheba. 15 And the water in the bottle was spent, and she cast the child under one of the shrubs. 16 And she went, and sat her down over against him a good way off, as it were a bow-shot; for she said: 'Let me not look upon the death of the child.' And she sat over against him, and lifted up her voice, and wept. 17 And God heard the voice of the lad; and the angel of God called to Hagar out of heaven, and said unto her: 'What aileth thee, Hagar? fear not; for God hath heard the voice of the lad where he is. 18 Arise, lift up the lad, and hold him fast by thy hand; for I will make him a great nation.' 19 And God opened her eyes, and she saw a well of water; and she went, and filled the bottle with water, and gave the lad drink. 20 And God was with the lad, and he grew; and he dwelt in the wilderness, and became an archer. 21 And he dwelt in the wilderness of Paran; and his mother took him a wife out of the land of Egypt.

אבנה העלילה

קיום הבטחת ה' – נס לידת יצחק

(א) וְהָיָה פֶקֶד אֶת שָׂרָה כְּאִשְׁרָא אָמֵר וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה כְּאִשְׁרָא דְבַר: (ב) וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזִקְנָיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: (ג) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנֵו הַנּוֹלֵד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: (ד) וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנֵו בֶן שְׁמוֹנֶת יָמִים כְּאִשְׁרָא צִוָּה אֱלֹהִים: (ה) וַאֲבָרָהָם בֶּן מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנֵו:

לידה, הנקה וגידול: צחוק ומשתה

(ו) וַתֹּאמֶר שָׂרָה עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים כָּל הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק לִי: (ז) וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיְנִיקָה בְּנִים שָׂרָה כִּי יֵלְדֵנִי בֶן לְזִקְנָיו: (ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בַּיּוֹם הַגָּמַל אֶת יִצְחָק:

הדרישה היוצרת קונפליקט

(ט) וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגֵר הַמְצֻדִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצְחָק: (י) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרִשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן הָאִמָּה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק:

הציר המרכזי

(יא) וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנֵו:

פתרון ה קונפליקט בדבר ה'

(יב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנְּעֵר וְעַל אִמָּתְךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמֶר אֵלַיךְ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע: (יג) וְגַם אֶת בֶּן הָאִמָּה לְגוֹי אֲשִׁימְנוּ כִּי זֶרַע הוּא:

תמאון וסכנת מוות: בכי

(יד) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וַיִּקַּח לָחֶם וְחֶמֶת מִמֶּי וַיִּתֵּן אֶל הָגֵר שֵׁם עַל שְׂכָמָהּ וְאֶת הַיֶּלֶד וַיִּשְׁלַחַהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּתַּע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע: (טו) וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן הַחֶמֶת וַתִּשְׁלַח אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׂיחִים: (טז) וַתֵּלֶךְ וַתִּשָּׁב לָהּ מִגְדַּל הַרְחָק כְּמַטְחָיו קִשְׁתָּ כִּי אָמְרָה אֶל אֶרְאָה בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתִּשָּׁב מִגְדַּל וַתִּשָּׂא אֶת קִלְיָהּ וַתִּבְךְ:

קיום הבטחת ה': נס החייאת ישמעאל

(יז) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנְּעֵר וַיִּקְרָא מִלֵּאךְ אֱלֹהִים אֶל הָגֵר מִן הַשָּׂמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה לָּךְ הָגֵר אֵל תִּירָאִי כִּי שְׂמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנְּעֵר כְּאִשְׁרָא הוּא שָׁם: (יח) קוֹמִי שְׂאִי אֶת הַנְּעֵר וְהַחֲזִיקִי אֹת יָדְךָ בּוֹ כִּי לְגוֹי גְדוֹל אֲשִׁימְנוּ: (יט) וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בְּאֵר מַיִם וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֵא אֶת הַחֶמֶת מִמֶּי וַתִּשָּׂק אֶת הַנְּעֵר: (כ) וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת הַנְּעֵר וַיִּגְדַּל וַיִּשָּׁב בְּמִדְבַּר וַיְהִי רֹבֵה קִשְׁתָּ: (כא) וַיִּשָּׁב בְּמִדְבַּר פָּאֵרָן וַתִּקַּח לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאַרְצַ מִצְרַיִם:

Code of Hammurabi

170. If his wife bear sons to a man, or his maid-servant have borne sons, and the father while still living says to the children whom his maid-servant has borne: "My sons," and he count them with the sons of his wife; if then the father die, then the sons of the wife and of the maid-servant shall divide the paternal property in common. The son of the wife is to partition and choose.

171. If, however, the father while still living did not say to the sons of the maid-servant: "My sons," and then the father dies, then the sons of the maid-servant shall not share with the sons of the wife, but the freedom of the maid and her sons shall be granted. The sons of the wife shall have no right to enslave the sons of the maid; the wife shall take her dowry (from her father), and the gift that her husband gave her and deeded to her (separate from dowry, or the purchase-money paid her father), and live in the home of her husband: so long as she lives she shall use it, it shall not be sold for money. Whatever she leaves shall belong to her children.